

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

การเลี้ยงโคนมในประเทศไทยเป็นอาชีพทางเกษตรกรรมอย่างหนึ่งที่มีมานานกว่า 50 ปีแล้ว โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดูและชาวมุสลิมซึ่งเลี้ยงโคนมพันธุ์พื้นเมืองแทบทั้งสิ้น ต่อมาเมื่อประมาณ 20 กว่าปีก่อน รัฐบาลก็ได้เริ่มส่งเสริมให้เกษตรกรไทยหันมาทำการเลี้ยงโคนมบ้าง โดยรัฐบาลเคเนมาร์กและสมาคมเกษตรกรเคเนมาร์กได้ร่วมกันดูแลตลาดวางการจัดตั้งโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยขึ้นที่ตำบลมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เพื่อพิสูจน์ว่าสามารถเลี้ยงโคนมพันธุ์ต่างประเทศได้ในประเทศไทย และเพื่อสร้างอาชีพการเลี้ยงโคนมให้เกษตรกรไทย นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังมีรัฐบาลเยอรมันตะวันตกให้ความช่วยเหลือเป็นโครงการส่งเสริมเช่นเดียวกับที่มวกเหล็กนี้ แต่จัดทำขึ้นที่เชียงใหม่ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกา ร่วมกับกรมปศุสัตว์ก็ให้การสนับสนุนการเลี้ยงโคนมโดยจัดตั้งสถานีผสมเทียมที่ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และที่ตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็จัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ก.) ขึ้นใน พ.ศ. 2514

เหตุที่รัฐบาลให้การสนับสนุนส่งเสริมการเลี้ยงโคนมดังกล่าว เพราะตระหนักดีว่าการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายซึ่งรวมหมายถึงประเทศไทยด้วย การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพทางเกษตรกรรมจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยเป็นอย่างมาก ฉะนั้น รัฐบาลจึงพยายามหาหนทางที่จะพัฒนาอาชีพทางเกษตรกรรมให้สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยพิจารณาถึงวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเกษตรกรเหล่านั้น ซึ่งการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนมก็เป็นหนทางหนึ่งของรัฐบาลที่จะพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม โดยเล็งเห็นว่าสภาพภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศและพื้นที่เกษตรกรรมบางแห่งนั้นเหมาะสมกับการปศุสัตว์มากกว่าการเกษตรกรรมแขนงอื่น หากส่งเสริมให้เกษตรกรทำการปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงโคนมแล้ว จะช่วยให้เกษตรกรเหล่านั้นได้รับผลผลิตสูงตามต้องการ ทำให้มีรายได้สูงขึ้นและมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

อันส่งผลถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดีขึ้นด้วย

ผลผลิตจากการเลี้ยงโคนมสามารถเพิ่มพูนรายได้และช่วยให้ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมดีขึ้นได้ เพราะโคนมเป็นสัตว์ที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารให้เป็นน้ำนมสูง สามารถเปลี่ยนอาหารแห้ง 1 กิโลกรัม ให้เป็นน้ำนมได้ 1 กิโลกรัม นับว่าเป็นการเปลี่ยนอาหารที่มีโปรตีนชั้นเลวจากหญ้าฟางไปเป็นน้ำนมที่อุดมด้วยโปรตีน แร่ธาตุ และวิตามินที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และทำรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโดยเฉลี่ยประมาณ 1,500 บาท/ตัว/เดือน ดังนั้น ในปีหนึ่ง ๆ ถ้าเกษตรกรรีดนมจากโค 1 ตัว (ในเวลาประมาณ 9-10 เดือน) เกษตรกรจะมีรายได้จากโคนม 1 ตัว ประมาณ 15,000 บาท นับว่าเป็นรายได้ไม่น้อยเมื่อเทียบกับอาชีพเกษตรกรรมแขนงอื่น เช่น การปลูกข้าว ชาวนาจะมีรายได้เฉลี่ยจากการขายข้าวปีละประมาณ 4,670 บาท² เป็นต้น โคนมไม่เพียงแต่จะให้น้ำนมที่ทำรายได้อย่างดีแก่เกษตรกร แต่ยังให้เนื้อซึ่งทำให้เกษตรกรมีรายได้เสริมอีก นอกจากนี้เกษตรกรยังสามารถนำมูลของโคนมมาทำปุ๋ยอินทรีย์ได้อีกด้วย โดยมูลจากโคนม 1 ตัว สามารถผลิตปุ๋ยได้ 12-16 ตันต่อปี ฉะนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรสูงพอควร เพราะมีทั้งรายได้หลักจากน้ำนมที่รีดและรายได้เสริมจากการขายเนื้อและปุ๋ย

นอกจากอาชีพการเลี้ยงโคนมจะช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงที่เป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศนี้มีรายได้และฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นแล้ว น้ำนมดิบที่เกษตรกรผลิตได้และถูกนำมาแปรรูปเป็นน้ำนมสดนี้กำลังเป็นที่นิยมบริโภคของคนไทยในสังคมปัจจุบันมากขึ้น เพราะน้ำนมสดเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และน้ำนมดิบยังสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมอื่นที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอีก เช่น นมผงคัดแปลงใช้เลี้ยงทารก เนย น้ำมันเนย เนยแข็ง ครีมสด และอาหารนมอื่น ๆ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการผลิตน้ำนมภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ประเทศไทยจึงต้องสั่งผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศเข้ามาเป็นมูลค่าถึงปีละหลายพันล้านบาท ดังนั้นจะเห็นว่าการที่รัฐบาลส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนมนั้นนอกจากจะ

1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาสหกรณ์การผลิตและสหกรณ์การแปรรูป หน่วยที่ 1-7 , หน้า 201

2 เรื่องเดียวกัน

ช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงมีรายได้สูงขึ้นแล้ว ผลผลิตที่สูงขึ้นจากการเลี้ยงโคนมยังสามารถ
ช่วยลดดุลทางเศรษฐกิจของประเทศโดยการลดมูลค่าของผลิตภัณฑ์นมที่ต้องส่งจากต่าง
ประเทศนั้นลงได้อีกด้วย

จากความสำคัญของโคนมที่มีต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงและต่อประเทศดังที่กล่าว
มาข้างต้น ทำให้อาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นที่สนใจและมีการขยายตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยง
โคนมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ปรากฏว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงเหล่านั้นต้องประสบปัญหาอุปสรรค
เกี่ยวกับแหล่งที่จะรับซื้อน้ำนมดิบที่เกษตรกรผลิตได้ให้ทันต่อความจำเป็นและความต้องการ
ขาย ทั้งนี้เพราะน้ำนมดิบจะเสื่อมคุณภาพและบูดเสียได้เร็ว จำเป็นต้องรีบขายให้โรงงาน
ผลิตนมหรือต้องมีสถานที่และเครื่องทำความเย็นเพื่อเก็บรักษาน้ำนมดิบไม่ให้บูดเสียก่อนที่
จะขายให้โรงงานนำไปแปรรูป นอกจากปัญหาค่านแหล่งรับซื้อน้ำนมดิบแล้ว ก็ยังมีปัญหา
เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงโคนมที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงสูงแต่ผลผลิต
น้อยและมีคุณภาพต่ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่โรงงานผลิตนมกำหนด ทำให้เกิดปัญหาต่อ
เนื่องกลั้มาถึงเรื่องการขาดแหล่งรับซื้ออีก เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำเป็นต้องได้รับความ
รู้ความเข้าใจและคำแนะนำทางวิชาการที่จะช่วยให้การเลี้ยงโคนมถูกหลักและวิธีการ

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลให้ขบวนการสหกรณ์เริ่มเข้ามามีบทบาทต่ออาชีพ
การเลี้ยงโคนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและก่อตั้งเป็นสหกรณ์โคนมที่
มีสมาชิกเป็นผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ซึ่งสหกรณ์โคนมนี้ถือเป็นสถาบันตัวแทนของสมาชิก
ผู้เลี้ยงโคนมที่ช่วยบรรเทาปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวของสมาชิก โดยดำเนินการติดต่อ
หาแหล่งรับซื้อน้ำนมดิบและทำการรวบรวมน้ำนมดิบจากสมาชิกแล้วส่งต่อให้แหล่งรับซื้อ
หรือสหกรณ์โคนมบางแห่งก็ทำหน้าที่เป็นแหล่งรับซื้อและดำเนินการแปรรูปเองก็มี ไม่เพียง
เท่านั้นสหกรณ์โคนมยังต้องพยายามส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยง
โคนมอย่างถูกต้องและวิธีการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์ โดยจัดให้มีการอบรมสมาชิกโดย
เฉพาะสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมรุ่นใหม่ๆ ที่ยังขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมและเพิ่งเข้า
มาร่วมขบวนการสหกรณ์ นอกเหนือจากหน้าที่ที่คงปฏิบัติภายในสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือและ
บริการส่งเสริมแก่สมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของตนแล้ว สหกรณ์โคนมก็ยังคงเป็นตัว
กลางติดต่อประสานงานและร่วมมือกับภาครัฐบาลตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น
กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย องค์การช่วยเหลือคานโคนมระหว่างประเทศ

เป็นต้น เพื่อที่จะให้ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ
 ด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ การควบคุมดูแลการเงินการบัญชีของสหกรณ์และการแนะนำ
 วิทยาการที่ทันสมัยในการเลี้ยงโคนม เช่น การเลี้ยงด้วยอาหารเสริม การฉีดยาป้องกัน
 กำจัดโรค การผสมเทียม และการรีดนมที่ถูกต้องวิธีและสะอาดถูกต้องตามหลักอนามัย ฯลฯ

สหกรณ์โคนมจึงนับได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความจำเป็นต่อสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยง
 โคนมและการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมในปัจจุบันและอนาคต การจัดการที่ศึกษาในสหกรณ์
 นี้ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายและมาตรการการดำเนินธุรกิจด้านต่าง ๆ การแบ่งแยก
 หน้าที่การควบคุมด้านการเงินการบัญชี การเอาใจใส่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
 และพนักงานสหกรณ์ ตลอดจนการร่วมมือและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและพระราชบัญญัติ
 สหกรณ์เหล่านี้ เป็นต้น จะเป็นเครื่องช่วยให้สหกรณ์โคนมเป็นสถาบันที่เข้มแข็งและมีเสถียร-
 ภาพ สามารถเป็นที่พึ่งของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการ
 ประกอบอาชีพทั้งในด้านการผลิตและการจำหน่ายของสมาชิกเกษตรกร รวมถึงการบริการ
 ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแก่สมาชิก อันเป็นผลให้ยกฐานะเศรษฐกิจและสภาพ
 ความเป็นอยู่ของสมาชิกเกษตรกรให้ดีขึ้น และนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายของรัฐบาลที่
 ต้องการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตรด้วย

แต่เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่า สหกรณ์โคนมในประเทศไทยยังไม่เติบโตแพร่หลาย
 เท่าที่ควร ในปัจจุบันทั่วประเทศมีสหกรณ์โคนมเพียง 14 แห่ง เท่านั้น ซึ่งก็แสดงว่าการเลี้ยง
 โคนมโดยส่วนใหญ่ยังกระจายไม่ทั่วถึงทั่วประเทศ เกษตรกรมักจะเกาะกลุ่มเลี้ยงอยู่ใน
 เฉพาะท้องถิ่นที่ใกล้สหกรณ์โคนมที่มีอยู่ไม่กี่แห่งนั้น หรือใกล้โรงงานผลิตนมขององค์การ
 ส่งเสริมกิจการโคนมฯ หรือใกล้โรงงานผลิตนมของเอกชนบางแห่ง และที่น่าสังเกตุก็คือ
 สหกรณ์โคนมส่วนใหญ่เหล่านั้นยังคงดำเนินธุรกิจด้านต่าง ๆ เพื่อบริการสมาชิกไม่ประสบผล
 สำเร็จเท่าที่ควร และบางสหกรณ์ก็ขาดทุนติดต่อกันหลายปีไม่สามารถชำระหนี้สินต่อแหล่ง
 เงินกู้ได้ เช่น สหกรณ์โคนมอยุธยา จำกัด ซึ่งกำลังถูกเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีให้ศาลสั่งให้ล้ม
 ละลายและพิทักษ์ทรัพย์อยู่ในขณะนี้ เป็นต้น สภาพการณ์ที่สหกรณ์โคนมประสบนี้มีผลสืบเนื่อง

1 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ , กองวิชาการและแผนงาน , รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์
 การเกษตร รูปพิเศษประจำปี 2528 , หน้า 55

มาจากสหกรณ์มีการควบคุมภายในที่ไม่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการบริหารและการเงิน การบัญชี ทำให้เกิดข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น

- มีการทุจริตทางการเงินทำให้เงินสดขาดบัญชี สินค้าขาดบัญชี
- การแบ่งแยกหน้าที่ไม่เหมาะสม
- การจัดทำบัญชีไม่เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน เอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน บัญชีไม่ถูกต้องทำให้บัญชีย่อย รายละเอียดและทะเบียนต่าง ๆ ไม่ตรงกับบัญชีคุมยอด
- การควบคุมและบริหารงานธุรกิจด้านต่าง ๆ เช่น การรวบรวมนมและการผลิต การขายสินค้าและการเก็บรักษาสินค้า การให้เงินกู้ ฯลฯ ยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการรั่วเสียของนม สินค้าเสื่อมชำรุดและขาดหาย ลูกหนี้ค้างชำระเป็นเวลานาน เป็นต้น
- ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ มติที่ประชุมคณะกรรมการและที่ประชุมใหญ่ คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ ตลอดจนคำแนะนำของหน่วยราชการที่ควบคุมส่งเสริมอยู่ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ฯลฯ

ดังนั้น การศึกษาถึงการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมเพื่อให้ทราบถึงวิธีการและมาตรการที่สหกรณ์ปฏิบัติอยู่ทั้งในด้านการบริหารและการบัญชี และข้อบกพร่องในจุดซึ่งควรชี้แนะให้แก้ไขปรับปรุง เพื่อช่วยให้สหกรณ์โคนมมีระบบการควบคุมภายในที่ดีสามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นการพัฒนาให้สหกรณ์เติบโตแพร่หลายและเป็นที่พึ่งทางหนึ่งของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในสหกรณ์และในอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อไป อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเกษตรทั้งที่ภาครัฐบาลมุ่งหวังไว้

---

1 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ , รายงานการสอบบัญชีของสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษประเภทสหกรณ์โคนม , สำหรับปีทางบัญชีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2527

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงข้อบังคับ ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการควบคุมภายในของสหกรณ์ที่ไปปฏิบัติอยู่ว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร
3. เพื่อเสนอแนะมาตรการในการควบคุมภายในที่เหมาะสมแก่สหกรณ์โคนม

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนม ในที่นี้จะมุ่งศึกษาถึงการควบคุมภายในทั้งในด้านการบริหารและการบัญชี โดยเน้นศึกษาเฉพาะสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ทั้งนี้เพราะเป็นสหกรณ์โคนมที่ก่อตั้งมานาน จัดได้ว่าเป็นสหกรณ์โคนมรุ่นแรก ๆ และในขณะนี้เป็นสหกรณ์โคนมที่ใหญ่ที่สุดในจำนวนสหกรณ์โคนมทั้งหมด 14 แห่ง โดยมีจำนวนสมาชิกและทุนค่าเป็นงาน (ยกครวมสินทรัพย์) สูงกว่าสหกรณ์อื่น อีกทั้งมีการดำเนินงานธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจหลักที่สนองความต้องการของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และปริมาณธุรกิจที่ดำเนินการนั้นก็จำนวนมากกว่าสหกรณ์โคนมอื่น ๆ ทั้งหมด ดังตัวเลขเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นในตารางข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์โคนมทั่วประเทศสำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2527 (ในหน้า-ถัดไป)

นอกจากนี้ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด ยังเป็นสหกรณ์โคนมแห่งเดียวที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้บริหารของสหกรณ์จะต้องพยายามดำเนินงานและวางมาตรการควบคุมภายในสหกรณ์ให้กิจการสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อถวายรายงานผ่านสำนักพระราชวังด้วย สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจึงสามารถเป็นกรณีศึกษาสำหรับการศึกษาดังการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมทั้งหมดได้

สำหรับวิธีการศึกษาดังการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีนี้จะมุ่งศึกษาการควบคุมภายในทั้งในด้านการบริหารและการเงินการบัญชีที่เกี่ยวกับธุรกิจหลักที่สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีดำเนินการอยู่ คือ ธุรกิจด้านการรวบรวมนมดิบและแปรรูป ธุรกิจด้านการผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายแก่สมาชิก ธุรกิจด้านการจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก (อยู่ในรูปร้านค้าสหกรณ์) และธุรกิจด้านการให้บริการส่งเสริมเผยแพร่

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสหกรณ์โคนมทั่วประเทศ สำหรับปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2527

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์	วันจดทะเบียน	จำนวน สมาชิก (คน)	ทุนดำเนินงาน (บาท)	กำไร(ขาดทุน)สุทธิ (บาท)	ประเภทและปริมาณการค้าเป็นธุรกิจ					
						รวบรวมนมดิบและ แปรรูป บาท . (ก.ก.)	ผลิตหรือจัดหา อาหารสัตว์ จำนวน (บาท)	จัดหาสินค้า อุปโภคบริโภคมา แพร่ทางการ เกษตร (บาท)	ส่งเสริมขาย เกษตร (บาท)	ให้สินเชื่อทาง การเกษตร (บาท)	รับฝากเงิน (บาท)
1	สหกรณ์โคนมอุษายา จำกัด (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)	15 ก.ย.13	378	6,607,815.19	(1,934,556.11)	5,261,975.85 (820,901.-)	843,546.20	-	-	-	-
2	สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (จังหวัดราชบุรี)	25 เม.ย.14	1,710	46,926,611.55	1,192,146.47	81,360,372.74 (12,033,286.-)	8,606,932.11	4,287,535.25	48,035.96	-	-
3	สหกรณ์โคนมนครปฐม จำกัด (จังหวัดนครปฐม)	1 ก.ค.14	125	2,450,608.94	681,876.28	1,464,149.25 (209,523.-)	100,636.-	-	-	150,000.-	-
4	สหกรณ์โคนมม่วงเหล็ก จำกัด (จังหวัดสระบุรี)	28 ส.ค.15	188	3,170,681.41	319,213.62	-	-	5,572,669.61	29,100.-	-	-
5	สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด (จังหวัดเชียงใหม่)	1 ก.ค.17	246	2,188,351.83	(412,254.43)	-	2,147,981.55	-	-	-	474,283.05
6	สหกรณ์โคนมทุ่งเทพมหาราช จำกัด (ทุ่งเทพมหาราช)	30 มี.ค.24	172	32,690.13	6,763.30	6,870.50 (1,145.-)	2,000.-	-	-	-	-
7	สหกรณ์โคนมชัยบาดาล จำกัด (จังหวัดลพบุรี)	12 พ.ค.24	96	1,722,933.48	109,672.14	1,850,369.68 (286,405.-)	666,355.50	83,168.54	-	1,030,000.-	-
8	สหกรณ์โคนมประจวบคีรีขันธ์ จำกัด (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)	9 ธ.ค.24	180	511,680.24	2,807.69	-	103,770.-	-	-	-	-
9	สหกรณ์โคนมเพชรบุรี จำกัด (จังหวัดเพชรบุรี)	15 ก.ย.26	160	583,731.34	85,241.34	-	1,100,775.-	80,949.-	-	-	-
10	สหกรณ์โคนมปากช่อง จำกัด (จังหวัดนครราชสีมา)	19 มี.ย.27	167	728,307.80	31,003.13	-	-	1,592,416.52	-	-	-
11	สหกรณ์โคนมวังขนาย จำกัด (จังหวัดนครสวรรค์)	6 ส.ค.27	79	16,930.07	7,630.07	60,359.- (7,557.-)	3,882.-	-	-	-	-
12	สหกรณ์โคนมนิคม ประจวบคีรีขันธ์ จำกัด (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)	3 ธ.ค.27	231	-	-	-	-	-	-	-	-
13	สหกรณ์โคนมพระพุทธบาท จำกัด (จังหวัดสระบุรี)	27 ธ.ค.27	62	-	-	-	-	-	-	-	-
14	สหกรณ์โคนมวิหารแดง จำกัด (จังหวัดสระบุรี)	27 ธ.ค.27	54	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : ฝ่ายประมวลบัญชีและสถิติ กองวิชาการและแผนงาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

แพรววิชาการทางการเกษตร โดยทำการเก็บรวบรวมรายละเอียดข้อมูลภายในสหกรณ์ เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ การจัดองค์การและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละองค์การหรือ กำหนดลักษณะของงาน ระบบบัญชีและการควบคุมภายในที่ใช้ปฏิบัติอยู่ สอบถามและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคในแต่ละด้านจากผู้บริหารสหกรณ์และพนักงาน ของสหกรณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลภายนอกสหกรณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และควบคุมสหกรณ์ เช่น ข้อมูลจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับรายงานผลการสังเกตและ ควบคุมการบริหารงานภายในสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี และข้อมูลจากกรมตรวจบัญชี สหกรณ์เกี่ยวกับงบการเงินและรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีของผู้สอบ บัญชีสหกรณ์ แล้วทำการพิจารณาและประเมินว่าสหกรณ์ยังมีจุดอ่อนในการควบคุมภายใน ด้านใดบ้างที่ควร เสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อปรับปรุงแก้ไข จุดอ่อนเหล่านั้น โดยการศึกษาพิจารณาร่วมกับหลักทฤษฎีการควบคุมภายในที่ดี การวางรูปแบบ บัญชี และวิธีการดำเนินงานของกิจการอื่นที่ทำการแปรรูปนมเหมือนกัน เช่น บริษัท โคนมไทย-เคนมาร์ก และองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ฯลฯ ทั้งนี้โดย คำนึงถึงสถานการณ์ที่แวดล้อมสหกรณ์โคนมในปัจจุบันด้วย

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาถึงการควบคุมภายในของสหกรณ์โคนม โดยใช้กรณีศึกษาของสหกรณ์ โคนมหนองโพราชบุรี จากนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการดำเนินการผู้บริหารงาน สหกรณ์และพนักงานสหกรณ์ผู้ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี เอง หรือเป็นของสหกรณ์โคนมแห่งอื่นในประเทศ ให้ได้ทราบถึงการควบคุมภายในที่เหมาะสม ทั้งในด้านการบริหารและการเงินการบัญชี เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของ สหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น อันส่งผลประโยชน์นี้คือ เนื่องถึงสมาชิกของสหกรณ์ที่เป็นเกษตรกรร ผู้เลี้ยงโคนมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเกษตรกรหรือประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

นอกจากนั้น ประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้ยังจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมและควบคุมสหกรณ์โคนม เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ใช้ข้อมูลจากการ ศึกษานี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลและแนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของ สหกรณ์ให้ได้ดี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์สามารถใช้ประโยชน์ในการดูแลและกำกับแนะนำ ด้านการเงินการบัญชีแก่สหกรณ์โคนม รวมทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ บัญชี เพราะภาวะปัญหาจากการสอบบัญชีสหกรณ์โคนมลดลงเนื่องจากระบบการควบคุมภายใน

ของสหกรณ์ขึ้น

อนึ่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจให้ประโยชน์ต่อบุคคลที่สนใจ เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า
และอ้างอิงอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย